

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 104/2026-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetího v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **FOCUS MODEL MANAGEMENT, s.r.o.**, Kuzmányho 4, Bratislava, zastúpenej JUDr. Elenou Ľalíkovou, Podbrezovská 34, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/85/2023 z 28. mája 2025 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/85/2023 z 28. mája 2025 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/85/2023 z 28. mája 2025 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **1 184,04 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. septembra 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5Co/85/2022 z 8. marca 2023 a uznesením najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto nálezu. Navrhuje, aby ústavný súd zrušil

napadnuté uznesenia, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal jej náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Žalovaná uzatvorila so sťažovateľkou zmluvu o výhradnej spolupráci materskej agentúry s modelkou (ďalej len „zmluva“), v ktorej sa žalovaná (dotknutá modelka) okrem iného zaviazala, že bez súhlasu a spolupráce so sťažovateľkou neuzatvorí žiadnu zmluvu alebo dohodu, ktorá priamo alebo nepriamo súvisí s plnením predmetu zmluvy. V bode 4.3 zmluvy bola dohodnutá zmluvná pokuta 10 000 eur pre prípad porušenia tam vymedzených povinností, a to aj opakovane za každé takéto porušenie.

3. Okresný súd Prievidza rozsudkom sp. zn. 11C/35/2019 z 2. novembra 2021 výrokom I uložil žalovanej povinnosť zaplatiť sťažovateľke zmluvnú pokutu 1 000 eur s úrokom z omeškania od 16. mája 2019 do zaplatenia, výrokom II v prevyšujúcej časti žalobu sťažovateľky zamietol a výrokom III priznal žalovanej nárok na náhradu trov konania voči sťažovateľke vo výške 99,9 %.

4. Okresný súd považoval za preukázané, že žalovaná porušila zmluvu, keď bez súhlasu sťažovateľky použila fotografie vyhotovené sťažovateľkou prostredníctvom agentúry v Španielsku a tiež prostredníctvom spoločnosti M Management s.r.o., a to v čase, keď trval zmluvný vzťah so sťažovateľkou. Ďalej však tiež posudzoval, či sú splnené podmienky pre možnosť zníženia zmluvnej pokuty podľa § 301 Obchodného zákonníka. Konštatoval, že zmluvnou pokutou bola zabezpečená produkcia žalovanej ako modelky počas trvania zmluvy so sťažovateľkou výlučne s jej vedomím a za takúto produkciu patrí podľa zmluvy sťažovateľke odmena. Z obsahu zmluvy nevyplýva, akú by mala žalovaná odmenu za produkciu pri sťažovateľke. Dospel preto k záveru, že zmluvná pokuta je zjavne neprimeraná k povinnosti, ktorú zabezpečuje, voči príjmom, ktoré žalovaná počas dvoch rokov spolupráce so sťažovateľkou dosiahla, a zároveň je neprimeraná voči možnej škode, ktorá sťažovateľke vznikla. Preto uplatnil moderačné právo a znížil zmluvnú pokutu na 1 000 eur a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. O trovách rozhodol podľa § 255 ods. 2 v spojení s § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

5. Sťažovateľka podala odvolanie proti výroku o trovách konania, o ktorom rozhodol krajský súd (v poradí druhým) napadnutým uznesením tak, že prvostupňové rozhodnutie potvrdil a žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Poukázal na to, že súčasná právna úprava náhrady trov konania v sporovom konaní sa spravuje zásadou úspechu v konaní. Uviedol, že podľa dôvodovej správy možno priznať náhradu trov konania v plnej výške aj vtedy, ak súd priznal nárok úspešnej strane, avšak nie v požadovanej výške. Ide však o prípady, keď výška nároku závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. Odvolací súd ale uviedol, že v posudzovanej veci rozhodnutie o výške zmluvnej pokuty nebolo závislé od úvahy súdu, ale moderačné právo súdu vychádzalo zo zákonných kritérií ustanovenia § 301 Obchodného zákonníka – nešlo o voľnú úvahu súdu, ale výsledok dokazovania, zhodnotenia skutkového a právneho stavu.

6. Proti tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP, keď rozhodnutie odvolacieho súdu považovala za zmätočné, arbitrárne a nedostatočne odôvodnené.

7. Najvyšší súd dovolanie napadnutým uznesením odmietol. Dovolací súd vyslovil svoj súhlas s právnymi závermi odvolacieho súdu a zdôraznil, že takýto záver je ústavne udržateľný aj v zmysle judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 56/2017).

8. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 104/2026-8 z 25. februára 2026 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu a vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľky

9. Sťažovateľka namieta, že dovolací súd nepovažoval za procesnú vadu absenciu odôvodnenia v odvolacom rozhodnutí. Nezaoberal sa „do očí bijúcou“ námietkou sťažovateľky, ktorá poukazovala na to, že žalovaná, ktorá zjavne porušila svoj zmluvný záväzok, má uhradiť sťažovateľke 1 000 eur, ale sťažovateľka na trovách zaplatí žalovanej 1 899,14 eur. Nezodpovedaná zostala aj argumentácia sťažovateľky k judikatúre o voľnej úvahe sudcov pri moderovaní výšky zmluvnej pokuty (2Obdo/39/2010). Sťažovateľka zdôrazňuje, že rozhodovanie o výške zmluvnej pokuty je typickým sudcovským právom otvoreným pre voľnú úvahu súdu.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľky

10. Najvyšší súd v doručenom vyjadrení opätovne poukázal na to, že moderačné právo v dotknutej veci nevychádzalo z úvahy súdu alebo zo znaleckého posudku, ale zo zákonných kritérií ustanovenia § 301 Obchodného zákonníka. Nešlo preto o voľnú úvahu súdu, ale výsledok dokazovania, zhodnotenia skutkového a právneho stavu veci.

11. Sťažovateľka uvádza, že všeobecné súdy pri rozhodovaní o trovách konania nevzali do úvahy ich preventívnu a sankčnú funkciu voči žalovanej, ktorá svojím konaním zapríčinila, že sťažovateľka musela svoje práva chrániť v súdnom konaní. Priznanie náhrady trov konania v plnej výške je možné aj vtedy, ak bol základ nároku preukázaný, ale zistenie výšky nároku je spojené s veľkými ťažkosťami alebo nemožné, ako bolo aj v prejednávanej veci, keď bolo rozhodnuté na základe úvahy súdu podľa § 301 Obchodného zákonníka.

12. Zúčastnená osoba nevyužila možnosť vyjadriť sa k podanej ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Zásadnou námietkou podanej ústavnej sťažnosti je otázka náhrady trov konania v prípade, keď súd rozhodol o podanej žalobe s použitím § 301 Obchodného zákonníka, podľa ktorého „*Neprimerane vysokú zmluvnú pokutu môže súd znížiť s prihliadnutím na hodnotu a význam zabezpečovanej povinnosti, a to až do výšky škody, ktorá vznikla do doby súdneho rozhodnutia porušením zmluvnej povinnosti, na ktorú sa vzťahuje zmluvná pokuta.*“.

14. Podstatné bolo, či takéto rozhodovanie možno zaradiť k prípadom, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. Ústavný súd zdôrazňuje, že vtedy nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, pretože ho nemožno *ad absurdum* zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti (k tomu m. m. I. ÚS 133/2024). Pre rozhodnutie o náhrade trov konania je potrebné odlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce, pričom za základné

sa považuje rozhodnutie o zásahu do práva žalobcu, no výška ujmy je druhotná a nadväzujúca. V tejto otázke ústavný súd nevidí dôvod na odchýlenie sa od skôr vysloveného právneho názoru (pozri I. ÚS 359/2025, I. ÚS 114/2026 a ďalšie), no v skutočnosti tieto závery nenamieta ani samotný súd. Namietané právne posúdenie totiž v tomto prípade smerovalo k tomu, že v dotknutej veci nejde o konanie, kde výsledok sporu závisí od úvahy súdu či znaleckého posudku, pretože „... nešlo o voľnú úvahu súdu, ale o výsledok dokazovania, zhodnotenia skutkového a právneho stavu v zmysle kritérií obsiahnutých v ustanovení § 301 Obchodného zákonníka ...“. S týmto názorom sa nemožno stotožniť.

15. V akejkolvek veci, kde sa aplikuje tzv. sudcovská úvaha, musí byť táto úvaha výsledkom dokazovania a zhodnotenia skutkového a právneho stavu. V takých prípadoch existujú určité základné kritériá, ktoré musí súd vziať pri rozhodovaní do úvahy, pričom niekedy sú stanovené priamo právnym predpisom, v iných prípadoch ich z právneho predpisu vyvodila právna prax. Tieto kritériá sú mantinelmi, v ktorých sa súd pohybuje, ale samotné rozhodnutie musí vždy oprieť o konkrétne skutkové okolnosti, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania, v opačnom prípade by išlo o svojvoľné rozhodnutie, ktoré by objektívne nebolo preskúmateľné a vykazovalo by znaky svojvôle.

16. Inak povedané, aj v tomto prípade bolo potrebné rozlíšiť:

a) čo je základné – základné bolo posúdenie toho, či vôbec sťažovateľke nárok na zmluvnú pokutu vznikol, kde bola sťažovateľka plne úspešná; a

b) čo je sprevádzajúce – to bola otázka konkrétnej výšky zmluvnej pokuty. Do úvahy prichádzala možnosť, že súd vyhodnotí, že dohodnutá zmluvná pokuta je primeraná, ale bola tu aj možnosť, že zmluvnú pokutu s prihliadnutím na „hodnotu a význam zabezpečovanej povinnosti“ zníži. O koľko dohodnutú zmluvnú pokutu súd zníži (a či vôbec), bolo iba na úvahe súdu. V ničom sa teda tento prípad nelíši od iných prípadov, keď napriek tomu, že súd zníži plnenie požadované žalobcom, pokiaľ v základe bol žalobca úspešný, možno mu priznať plnú náhradu trov konania.

17. Ústavný súd v tomto prípade vzal do úvahy aj skutočnosť, že najvyšší súd sa opieral o nález ústavného súdu (sp. zn. I. ÚS 56/2017), avšak zároveň poukazuje na to, že ide o rozhodnutie ojedinelé. Sťažovateľka v podanom dovolaní (aj vo svojich predchádzajúcich podaniach) ponúkala argumentáciu podporenú (novšou) rozhodovacou praxou najvyššieho súdu, ktorá by najvyšší súd doviedla k odlišným právnym záverom. Rozhodnutie, pri ktorom je sťažovateľka zaviazaná na náhradu trov konania žalovanej, a to vo vyššej sume, ako je žalovaná povinná zaplatiť sťažovateľke za porušenie svojej zmluvnej povinnosti, podľa názoru ústavného súdu nemožno považovať za spravodlivé.

18. V záujme materiálnej ochrany práv sťažovateľky preto ústavný súd vyslovil porušenie jej práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

19. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Ústavný súd preto zrušil napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku

tohto nálezu). Najvyšší súd bude po vrátení veci viazaný právnym názorom ústavného súdu uvedeným v tomto náleze.

20. Pretože sa v dotknutom konaní rozhoduje už len o trovách konania, vo veci nebolo možné podať dovolanie pre nesprávne právne posúdenie podľa § 421 CSP. Sťažovateľka si bola toho vedomá, a preto v podanom dovolaní namietala vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP. Aj ústavný súd si je vedomý rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, podľa ktorej nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP, napriek tomu však nebol zrejme nesprávny postup sťažovateľky, ktorá namietala svojvoľnosť a arbitrárnosť rozhodnutia. Pokiaľ by najvyšší súd nepristúpil k samotnému právnemu posúdeniu dovolacej námietky sťažovateľky, vec by bola vrátená krajskému súdu na nové rozhodnutie. Avšak s ohľadom na to, že najvyšší súd sa v napadnutom rozhodnutí k zásadnej právnej otázke vyjadril, ústavný súd považoval za rešpektujúci prístup v tomto prípade najvyšší súd „neobísť“, ale vec vrátiť na opätovné posúdenie najvyššiemu súdu.

V.

Trovy konania

21. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky vychádzal ústavný súd z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky]. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby (2 úkony právnej služby v roku 2025 – prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti, replika k vyjadreniu najvyššieho súdu v roku 2026), Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur, v roku 2026 je to 396,50 eur a hodnota režijného paušálu je 14,84 eur v roku 2025 a 15,86 v roku 2026. Sťažovateľke tak priznal nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom v sume 1 184,04 eur.

22. Priznanú náhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 3 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. mája 2026

Peter Molnár
predseda senátu